

Proze de Lwa Lantrepriz Piblik, 2023

Delivre par:
Minis Naadir Hassan
Minister pour Finans, Planifikasyon Nasyonal ek Komers

Merkredi le 14 Me, 2023

Lasanble Nasyonal

Ile du Port

Mersi Msye Spiker,

Bonzour Msye Spiker

Bonzour Dirizan Lopozisyon,

Bonzour Dirizan Zafer Gouvernman,

Bonzour tou bann Manm Onorab, e

Bonzour tou dimoun a lekout.

Msye Spiker, ozordi dan Sesel i annan 31 lantrepriz piblik ki enkli '*subsidiaries*' ki pe fonksyonn dan 14 sektor e ki pe kontribye dan diferan laspe developman nou pei.

Pour konmanse, permet mwan pou prezant avek Lasanble, statistik pou montre lenportans lantrepriz piblik dan Sesel. Lafen Desanm 2021, lantrepriz piblik ti annan an total SCR35.6 bilyon an term 'byen', ki vo plis ki 150% Prodwi Domestik Brit (GDP). Sa bann lantrepriz i osi anploy 7,658 endividi, ki reprezant 15% lafors travayer dan nou pei.

An term '*dividend*', bann lantrepriz piblik ti pey Gouvernman en sonm SCR687 milyon, ki ekivalan 84% reveni ki pa taks. Anplis, bann lantrepriz piblik i zwe en gran rol esansyel pou form en lekonomi balanse, e osi pou kontribye anver developman sosyal ki relye avek developman lenfrastruktir, provizyon servis piblik, marse ki annan konpetisyon balanse, byennet sosyal, servis finansyel, lenerzi, e osi bann servis litilite piblik.

Msye Spiker, i pa en sekre ki bann lantrepriz piblik i en topik lie avek plizyer alegasyon dan lepase. Sa bann alegasyon i enkli lenterferans, mankman latransparans, mankman rann kont, mankman bonn governans, mankman meritokrasi, mankman konpetisyon, inefikasite dan loperasyon e performans finansyel, e distorsyon dan marse, parmi lezot.

Koman en gouvernman responsab, i nou devwar pou adres risk, alegasyon, e defi ki asosye ek bann lantrepriz piblik. Pou adres sa bann defi; nou devret enplimant en striktir bonn governans solid ki ankouraz latransparans ek rann kont, asir bann lapwentman ki baze lo merit e etabli sirveyans ek sipervizyon ki efikas dan bann lantrepriz piblik.

An prenan bann mezir e aksyon proaktiv, nou pe asire ki i annan en amelyorasyon dan loperasyon e efikasite bann lantrepriz piblik, e zot abilite pou rann kont. Sa i pou osi ede redwir lenplikasyon negativ ki relye avek mankman bonn gouvernans.

Msye Spiker, i annan serten lantrepriz piblik dan Sesel ki'n ganny etabli plizyer lannen pase, e serten ki'n ganny enkorpoze resaman. Pandan bann lannen, bokou sanzman legal e ekonomik in arive lokalman e osi lo lasenn enternasyonal. Apre sa difikilte ekonomik ki nou ti eksperyanse an 2008, gouvernman in pran plizyer linisyativ anba program reform dan sekter servis piblik pou entrodwir kad lezislatif pou sirpervizyon efikas bann lantrepriz piblik Sesel.

Pandan lannen 2013, Lasanble Nasyonal ti aprouv "Public Enterprise Monitoring Commission Act," koman premye lalwa dan Sesel pou sirvey e etabli kad gouvernans pour lantrepriz piblik. Sa lalwa i ankor anfans.

Msye Spiker, apre plizyer langazman kontinyel avek bann parti konsernen e bann evalyasyon ki ekspoz defi ek loportinite asosye avek lantrepriz piblik, gouvernman in rekonnèt en nesosite pou entrodwir nouvo lezislasyon pou ranforsi e solidifye bonn gouvernans, latransparans, efikasite, e performans lantrepriz piblik, anliny avek nouvo striktir gouvernans. Sa linisyativ i enn bann priyorite stratezik ki gouvernman in promet sa Lasanble pandan ladres bidze 2023.

Msye Spiker, koman Minis pour Finans, mon annan gran loner pou prezant nouvo Proze de Lwa Lantrepriz Piblik, 2023 devan Lasanble. Sa proze de lwa i annan pour lobzektif:

- anil lalwa "Public Enterprise Monitoring Commission Act, 2013",
- Komisyon Lantrepriz Piblik i kontinyen siperviz bann lantrepriz piblik
- ranforsi striktir sirveyans bonn gouvernans dan bann lantrepriz piblik, e
- fer provizyon pou kouvert bann lezot sitiasyon ki kapab arive an relasyon avek fonksyonman Komisyon Lantrepriz Piblik ou bann Lantrepriz Piblik zot menm.

Msye Spiker, an liny avek nouvo striktir bonn gouvernans, gouvernman pe rod laprouvasyon Lasanble pour sa nouvo proze de lwa pou enplimant sanzman polisi signifikan dan gouvernans e sirveyans lantrepriz piblik dan Sesel.

Sa bann sanzman propoze i enkli;

- Ki sa nouvo proze de lwa i ganny servi koman en lalwa komen ki donn provizyon aplikab pour tou lantrepriz piblik dan en sel lalwa. Sa i pou elimin kontradiksyon bann provizyon dan bann lalwa lantrepriz piblik.
- Apre laprouvasyon sa proze de lwa, tou lalwa ki'n etabli bann lantrepriz piblik pou ganny revize, pou asire ki bann provizyon zeneral ki'n ganny enkli dan zot lalwa i ganny retire, me ki bann provizyon spesifik aplikab pour sak letablisman i ganny mentenir.

Atraver sa nouvo proze de lwa, pou annan nouvo prensip ek zouti bonn governans, ki enkli;

- Kreasyon Komite Nominasyon Nasyonal pour lapwentman bann Direkter lo Bord
- En prosedir seleksyon konpetitiv pou anploy Sef Egzekitif dan lantrepriz piblik.
- Etabli en relasyon e rol kler pour bann parti konsernen, tel parey PEMC, Bord Direkter, e Sef Egzekitif bann lantrepriz piblik
- Ranforsi kapasite Bord Direkter lantrepriz piblik pou asir bonn governans ek sirveyans bann biznes.
- Etabli provizyon kalifikasyon ek diskalifikasyon pour manm Bord Direkter e Sef Egzekitif dan bann lantrepriz piblik.
- Fer provizyon pour en kod governans lantrepriz piblik, plan stratezik, lentansyon korporasyon, e plan anyel pour bann lantrepriz piblik.
- Fer provizyon pour bann lagreman ek endikater lo performans bann manm Bord e Sef Egzekitif dan bann lantrepriz piblik
- Fer provizyon pour en letan rezonab pou bann rapor par bann lantrepriz piblik
- Fer provizyon pour kreasyon bann lantrepriz piblik
- Fer provizyon pour konsekans ek sarz pour bann lofans ek non konformite e okenn lezot sanzman kle ki permet lantrepriz piblik pou ganny gouvernen e sirveye dan en fason efikas.

Msye Spiker, pou terminen, sa nouvo proze de lwa lantrepriz piblik i ofer en striktir armonize e kler pour bonn governans e sirveyans e osi pou ranforsi fonksyonman sipervizyon ki soutenab pour bann lantrepriz piblik.

Lo sa not Msye Spiker, mon fer en lapel avek Lasanble pou donn zot laprouvasyon pour sa nouvo Proze de Lwa Lantrepriz Piblik, 2023.

Mersi Msye Spiker.